

УДК 351

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2025-14-34-43>

Карпа Марта, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Marta Karpa, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Administration and Management at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8141-4894>

РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

REFORMING THE NATIONAL STANDARDIZATION SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: DEVELOPMENT DYNAMICS AND PROSPECTS

Анотація. Стаття присвячена комплексному аналізу процесу реформування національної системи стандартизації України у контексті виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. У статті розглянуті нормативні, організаційні та інституційні зміни, які супроводжують гармонізацію технічного регулювання з правом ЄС, а також висвітлюються ключові виклики, що постають у процесі адаптації європейських стандартів, директив та процедур оцінки відповідності. У роботі обґрунтовується необхідність забезпечення прозорості у сфері технічного регулювання, імплементації гармонізованих стандартів та впровадження європейської моделі New Legislative Framework (NLF), що визначає обов'язкові вимоги безпеки продукції та структурує процедури оцінки відповідності. Проаналізовано останні наукові дослідження у сфері стандартизації, технічного регулювання та публічного управління, які підкреслюють міждисциплінарний характер проблематики та її значення для економічної інтеграції України в ЄС. У статті детально висвітлено інституційну участь України в ISO, IEC, CEN, CENELEC та ETSI, що підтверджує її включення в міжнародну систему стандартизації. Окрема увага приділена механізмам прийняття європейських стандартів як національних (ДСТУ EN), процедурі скасування застарілих ГОСТ та ролі ДП «УкрНДНЦ» як національного органу стандартизації. Стаття підкреслює практичне значення гармонізованих стандартів для українських виробників, оскільки вони забезпечують презумпцію відповідності технічним регламентам та полегшують доступ продукції на ринок ЄС. У цьому контексті розкривається важливість підготовки України до укладення Угоди АСAA («промислового безвізу»). У висновках наголошено, що реформування системи стандартизації є не лише технічною чи адміністративною, а й глибоко економічною та правовою трансформацією. Перехід до ДСТУ EN забезпечує підвищення безпеки продукції, зменшення технічних бар'єрів у торгівлі, зміцнення конкурентоспроможності української економіки та інтеграцію до внутрішнього ринку ЄС. Перспективи подальшого розвитку передбачають приєднання до CEN/CENELEC, цифровізацію стандартів, поглиблення участі бізнесу в стандартизаційній діяльності та повне завершення демонтажу радянської нормативної системи.

Ключові слова: публічне управління, цифровізація, національна стандартизація, формування національних стандартів, стратегічне планування, стратегічне управління, євроінтеграція.

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of the reform process of the national standardization system of Ukraine in the context of the introduction of the Agreement on Association with the European Union. This article reflects regulatory, organizational, and institutional changes that promote the harmonization of technical regulation with EU law and takes into account the key implications for the

adaptation of European standards, directives, and validity assessment procedures. The paper addresses the need to ensure transparency in the field of technical regulation, the implementation of harmonized standards, and the implementation of the European model of the New Legislative Framework (NLF), which is important for ensuring unemployment. The article also examines the products and composition of procedures and reviews. The remaining scientific research in the field of spherical standardization, technical regulation and public administration is analyzed, emphasizing the interdisciplinary nature of the problems and their significance for Ukraine's economic integration into the EU. In particular, Ukraine's participation in ISO, IEC, CEN, CENELEC and ETSI is envisaged, confirming its inclusion in the international standardization system. Mechanisms for adopting European standards as national ones (DSTU EN), procedures for formalizing old GOSTs, and the role of the State Enterprise "Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality" as the national organic standardization agency were adopted. The article emphasizes the practical importance of harmonizing standards for Ukrainian manufacturers, eliminating the need to ensure precise technical specifications and facilitating access to products on the EU market. In this context, the importance of Ukraine's preparation for the development of the ACAA Agreement ("industrial visa-free travel") is taken into account. The conclusions emphasize that reforming the standardization system is not only a technical but also an administrative, as well as a global economic and legal transformation. The transition to DSTU EN ensures unemployment without products, the reduction of technical barriers to trade, a decrease in the competitiveness of the Ukrainian economy, and integration into the EU internal market. Prospects include additional permission to transfer documents to CEN/CENELEC, digitalization of standards, increased business participation in standardization, and the subsequent completion of the dismantling of the Radian regulatory system.

Keywords: public administration, digitalization, national standardization, formation of national standards, strategic planning, strategic management, European integration.

Постановка проблеми. Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає адаптацію національного законодавства до європейських стандартів і процедур. За договірними умовами Україна зобов'язана інформувати про національні технічні регламенти та стандарти, які можуть впливати на торгівлю, щоб забезпечити прозорість для партнерів з ЄС; узгоджувати національні технічні вимоги зі стандартами ЄС, тобто імплементувати європейські або гармонізовані стандарти, щоб уникнути створення непрямих бар'єрів для експорту та імпорту; впроваджувати процедури оцінки відповідності, які відповідають принципам директиви, що забезпечує передбачуваність для виробників і торговельних партнерів. Перехід України від радянських стандартів ГОСТ до європейських стандартів DSTU EN є довготривалим процесом гармонізації технічного регулювання з нормами ЄС. Він охоплює нормативну, організаційну та економічну трансформацію. Створення стандартів включає ініціацію Європейською комісією, роботу технічних комітетів CEN/CENELEC/ETSI, обговорення, голосування та впровадження у всіх країнах. EN-стандарти обов'язково приймаються у державах-членах ЄС та часто гармонізуються країнами-партнерами, як-от Україна, де вони впроваджуються як DSTU EN (англ. European Norms). EN регулярно оновлюються, і відповідні DSTU EN також мають бути переглянуті або замінені. Відповідно система національної стандартизації України у контексті євроінтеграції потребує методологічної, технічної, ресурсної підтримки, ефективного впровадження управлінських та політичних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика системи національної стандартизації України досліджується науковцями-економістами, фахівцями з публічного управління, правознавцями, оскільки стандартизація впливає одночасно на економічні процеси, регуляторну політику та нормативно-правове забезпечення. Економісти акцентують увагу на підвищенні конкурентоспроможності, розвитку експорту та зменшенні технічних бар'єрів для торгівлі в умовах євроінтеграції. Водночас управлінці й правознавці аналізують інституційні механізми, законодавчі зміни, відповідність системи нормам ЄС та ефективність державної політики у сфері технічного регулювання й стандартизації. Так, М. Бортнікова, М. Руда,

Н. Петришин у статті «Особливості реформування системи технічного регулювання в Україні» здійснили дослідження елементів системи стандартизації (зокрема, метрології, оцінки відповідності) та особливостей гармонізації українських стандартів з європейськими. Актуалізована проблематика, яка є досить фундаментальна для розуміння сутності реформ, зокрема у питанні побудови національної системи технічного регулювання/стандартизації, формування основних її компонентів, визначення проблемних питань й напрямів реформ [1]. Стаття Л. Сороки та О. Овчаренко «Забезпечення національної безпеки України через стандартизацію космічної діяльності» акцентує увагу на специфіці системи стандартизації в окремій галузі (космічна діяльність), із здійсненням аналізом щодо відповідності національних стандартів міжнародним та європейським стандартам [2]. Такий підхід розширює розуміння стандартизації за межі традиційних галузей, вказуючи на безпекові, галузеві, інституційні аспекти. Г. Сасин та В. Джеха у дослідженні «*Reforming the public administration system in Ukraine in the context of European integration processes*» [3] аналізують реформи публічного управління в Україні після 2014 р., зокрема трансформації місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою, структури органів влади, тобто частково торкаються і питання наближення до європейських стандартів управління. М. Козін у дослідженні «Діяльність суб'єктів публічного управління у галузі стандартизації, ліцензування та акредитації охорони здоров'я в Україні» подає практичний приклад, яким чином публічна адміністрація через державні органи впроваджує стандартизацію, ліцензування, акредитацію. Цей підхід показує, яким чином технічне регулювання може бути частиною публічного управління на рівні секторів (зокрема у сфері охорони здоров'я), що є позитивним при здійсненні аналізу системної реформи [4].

Мета статті – проаналізувати процес переходу України від ГОСТ до ДСТУ EN та гармонізацію національної системи стандартизації з вимогами ЄС, оцінити роль міжнародних і європейських організацій стандартизації та визначити значення цих реформ для інтеграції України у внутрішній ринок ЄС, розглянути динаміку їх впровадження та окреслити перспективи.

Виклад основного матеріалу. Україна є повноправним учасником Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) та Міжнародної електротехнічної комісії (IEC), а також афілійованим членом Європейського комітету зі стандартизації (CEN) і Європейського комітету з електротехнічної стандартизації (CENELEC), що закріплює її правосуб'єктність у відповідних міжнародних та європейських системах стандартизації. У ЄС за стандартизацію відповідають три офіційні організації: CEN (загальна промислова стандартизація), CENELEC (електротехнічні стандарти), ETSI (телекомунікаційні стандарти). Стандартизація в ЄС – це система встановлення єдиних технічних вимог для товарів, послуг і процесів у всіх країнах Євросоюзу з метою підвищення безпеки продукції, сумісності, якості та усунення торговельних бар'єрів. Основним видом документів є EN – Європейські стандарти, які автоматично впроваджуються у всіх країнах ЄС, а суперечливі національні стандарти скасовуються. Особливу групу становлять гармонізовані стандарти, які пов'язані з директивами ЄС та надають виробникам презумпцію відповідності вимогам законодавства.

У ЄС діє модель New Legislative Framework (з англ. нова законодавча база), при якій директиви встановлюють обов'язкові вимоги безпеки, а стандарти EN пропонують технічні рішення для їх виконання (використання стандартів добровільне, але рекомендоване). New Legislative Framework (NLF) – це нормативно-правова система Європейського Союзу, яка визначає уніфіковані юридичні правила регулювання продукції на внутрішньому ринку ЄС і включає гармонізовані вимоги безпеки та якості, обов'язкові для дотримання перед введенням продукції в обіг; встановлює юридичну відповідальність виробників, імпортерів, розповсюджувачів та уповноважених представників за відповідність, простежуваність і реагування на ризики; визначає процедури оцінки відповідності через модулі А–Н залежно від виду продукції та рівня ризику; регулює створення, акредитацію та відповідальність нотифікованих органів і нагляд держав-членів за їх діяльністю; встановлює юридичні правила застосування маркування CE як підтвердження відповідності вимогам законодавства та права на вільний обіг; визначає механізми державного

ринкового нагляду та обов'язки компетентних органів щодо виявлення, вилучення чи відкликання небезпечної або невідповідної продукції; забезпечує захист споживачів, охорону здоров'я, довкілля та реалізацію принципу превентивності, формуючи цілісну й обов'язкову нормативну систему, що гарантує безпечне та якісне функціонування продукції на ринку ЄС [5].

Перехід України від ГОСТ до ДСТУ EN є масштабним та довготривалим процесом реформування національної системи стандартизації, що пов'язаний із трансформацією технічного регулювання, інтеграцією до європейського ринку та виконанням міжнародних зобов'язань України. Після здобуття незалежності у 1991 р. Україна успадкувала значну кількість міждержавних стандартів ГОСТ, розроблених у системі СРСР та Міждержавної ради зі стандартизації, метрології та сертифікації. Більшість ГОСТ було створено у 1970–1980-х рр., що не відповідало сучасним технічним, безпековим та ринковим вимогам. Значну роль у підготовці переходу відіграло прийняття Закону України «Про стандартизацію» 1993 р. (у редакції 2014 р.), який закріпив основи національної стандартизації, визначив суб'єктів діяльності та регламентував порядок прийняття національних стандартів. Одним із ключових положень нового законодавства стало закріплення принципу добровільного застосування стандартів, за винятком випадків, коли вони згадуються у технічних регламентах чи інших нормативно-правових актах, що відповідає європейській моделі. У 2000–2014 рр. Україна почала активніше впроваджувати європейські стандарти EN через механізм прямої адаптації, тобто прийняття їх як ДСТУ EN. Це відбувалося на підставі співпраці з міжнародними організаціями стандартизації ISO та IEC, а також через реформування структури технічних комітетів стандартизації, що були відповідальні за переклад, експертизу, адаптацію та погодження стандартів. У цей період відбувся перехід до класифікації стандартів за ступенем їх відповідності першоджерелу: IDT (ідентичні стандарту EN), MOD (модифіковані), NEQ (нееквівалентні). Найбільш пріоритетними напрямками гармонізації були електробезпека, машинобудування, харчова промисловість, безпечність продукції та якість менеджменту. Водночас значна кількість ГОСТ все ще застосовувалася на виробництвах, оскільки бізнесу було складно адаптуватися до нових вимог. Поворотним моментом став 2014 р., коли була підписана та набрала чинності Угода про асоціацію між Україною та ЄС. У розділі «Технічні бар'єри у торгівлі» Угода визначила необхідність повної гармонізації технічних регламентів та стандартів України з європейськими EN, а також передбачила механізм приєднання до CEN і CENELEC. На виконання цієї угоди Україна прийняла нову редакцію Закону України «Про стандартизацію» (2014 р.), Закон «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» (2015 р.), оновила правила розроблення, прийняття та скасування національних стандартів, а також затвердила принцип використання міжнародних і європейських стандартів як пріоритетних. Значною реформою стало масове скасування ГОСТ, розроблених до 1992 р., тому наказами ДП «УкрНДНЦ» було встановлено терміни їх втрати чинності, а відповідні сфери переведено на ДСТУ, ДСТУ EN або ДСТУ ISO/IEC. Зокрема, упродовж 2016–2021 рр. було скасовано понад 12 тисяч радянських ГОСТ [6]. 1 січня 2019 р. в Україні перестали діяти понад 90% технічних стандартів радянського періоду, розроблених до 1992 р., адже скасування радянських ДСТУ було передбачено Програмою діяльності Кабінету Міністрів. Відповідно до цієї програми, у 2015 р. ДП «УкрНДНЦ» видало накази про поетапне припинення їх чинності у 2016–2018 рр. із повною відмовою від таких стандартів з 1 січня 2019 р. У 2022–2024 рр. процес пришвидшився у зв'язку з виходом України з МДР та необхідністю повної автономізації від пострадянської системи.

Водночас ДСТУ EN стали не лише технічними, а й юридично значимими документами, оскільки технічні регламенти України прямо посилаються на гармонізовані стандарти як на такі, що підтверджують відповідність продукції встановленим вимогам. Відповідно, підприємства, які бажають виводити свою продукцію на ринок ЄС або забезпечувати відповідність на внутрішньому ринку, зобов'язані застосовувати саме ДСТУ EN як перекладені аналоги EN.

Нормативна процедура переходу складається з кількох послідовних етапів. Спочатку проводиться аналіз чинних ГОСТ та визначення їх відповідності сучасним вимогам, після чого відповідний технічний комітет встановлює, чи є в ЄС релевантний EN-стандарт. Якщо він існує,

проводиться технічний аналіз його змісту, переклад, експертиза, погодження та винесення на громадське обговорення. Далі ДП «УкрНДНЦ» видає наказ про прийняття стандарту як ДСТУ EN та визначає дату його введення в дію. Після цього готується наказ про скасування відповідного ГОСТ, з урахуванням можливого перехідного періоду (від 6 місяців до 3 років). Підприємства отримують час на оновлення технологічної документації, переоснащення обладнання, навчання персоналу та запровадження нових процедур оцінки відповідності. Практичний вимір розвитку ДСТУ EN включає гармонізацію термінології, адаптацію процедур випробувань, модернізацію вимірювального обладнання лабораторій, акредитацію органів сертифікації відповідно до стандартів ISO/IEC 17000 серії, участь українських ТК у міжнародних технічних комітетах, застосування принципу «єдиного ринку» та відповідності директивам нового підходу ЄС. Серія стандартів ISO/IEC 17000 [7] була розроблена з метою уніфікації основних термінів і визначень, що застосовуються у сфері оцінювання відповідності. Вона охоплює питання акредитації органів оцінювання відповідності та використання процедур оцінювання для підтримки торгівлі. У додатку А подано опис функціонального підходу до оцінювання відповідності, який забезпечує спільне розуміння між споживачами результатів оцінювання, органами оцінювання відповідності та установами, що здійснюють їх акредитацію.

Важливим є й те, що ДСТУ EN забезпечують юридичну визначеність, адже відповідно до статті 15 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [8] застосування гармонізованих стандартів створює презумпцію відповідності продукції вимогам технічних регламентів. Це суттєво спрощує процедури оцінки відповідності, зменшує витрати виробників і забезпечує допуск продукції на європейський ринок. На сьогодні Україна перебуває на завершальному етапі переходу, оскільки більшість ГОСТ втратили чинність, а національний фонд стандартів складається переважно зі стандартів ISO, IEC та EN. У системі CE маркування директиви визначають юридичні вимоги, а стандарти EN допомагають довести відповідність, особливо коли вони є гармонізованими.

Прийняття та реалізація Закону «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» створює міцну законодавчу основу для гармонізації українських технічних регламентів з європейськими директивами, забезпечує юридичну передбачуваність процедур оцінки відповідності продукції та інтегрує український ринок у єдиний європейський стандартний простір. Це сприяє виконанню міжнародних зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС, зменшує технічні бар'єри для торгівлі, підвищує конкурентоспроможність української продукції та гарантує правові механізми для участі на ринку ЄС без додаткових випробувань і сертифікаційних процедур. Прийняття Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» забезпечило законодавчу основу для адаптації українського «галузевого законодавства», визначеного у другій частині Додатку III до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [9], оскільки відповідно до статей 56 «Зближення технічного регулювання, стандартів та оцінки відповідності» і 57 «Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів» Глави 3 «Технічні бар'єри у торгівлі» Україна зобов'язується вживати всіх необхідних заходів для укладення Угоди про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції (англ. Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, ACAA). Приєднання України до ACAA, або як ще її називають «промисловий безвіз», створює правові умови для того, щоб продукція, яка охоплена цією Угодою, могла вільно реалізовуватися на внутрішньому ринку ЄС та України без повторного проходження тестів і процедур оцінки відповідності.

У 2021 р. уряд схвалив новий план розвитку системи технічного регулювання до 2025 р., що є одним із ключових кроків для завершення підготовки до ACAA. З 27 секторів промислового виробництва, зазначених у Додатку III, Україна вже прийняла 66 технічних нормативних актів, розроблених на основі відповідних законодавчих актів ЄС; залишаються два сектори, для яких необхідно розробити технічні регламенти, а саме пакування та пакувальні відходи, а також високошвидкісні залізниці. У зв'язку зі змінами в європейському законодавстві, які призвели до перегляду низки директив ЄС, чинні українські технічні регламенти перебувають на етапі

оновлення для досягнення максимальної гармонізації з новими версіями директив. Загалом, Україна прийняла 113 технічних регламентів, 99 із яких розроблені на основі європейських законодавчих актів, включно з директивами про нові та глобальні підходи, і 98 регламентів уже є обов'язковими до виконання. Станом на сьогодні інфраструктура органів, відповідальних за оцінку відповідності продукції технічним нормам, включає 69 акредитованих органів [10].

Взаємодія CEN та України базується на процесі гармонізації української системи стандартизації з європейською, що є частиною інтеграції України в європейський економічний простір і виконання Угоди про асоціацію з ЄС, а також імплементації норм європейського права в національне законодавство у сфері технічного регулювання та стандартів. Україна є країною-партнером CEN, що передбачає, що національний орган стандартизації («Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», далі – ДП «УкрНДНЦ») бере участь у роботі технічних комітетів CEN, отримує доступ до проєктів європейських стандартів і має право пропонувати свої науково-технічні розробки для розгляду та прийняття на європейському рівні, що відповідає принципам взаємного визнання стандартів та гармонізації регуляторних вимог, передбаченим Директивою 98/34/ЄС та іншими нормативними актами ЄС.

На практиці це означає, що ДСТУ EN як українські стандарти, ідентичні європейським EN та приймаються як національні норми, що забезпечує сумісність продукції, технологій та процедур контролю якості з вимогами ЄС і з положеннями Закону України «Про стандартизацію» та технічними регламентами, гармонізованими з директивами ЄС. Для виробників це відкриває можливість спрощеної сертифікації продукції та її виходу на європейський ринок, оскільки гармонізовані стандарти CEN надають презумпцію відповідності вимогам директив ЄС, включно з СЕ-маркуванням, що є юридичною основою для вільного обігу продукції в єдиному європейському ринку.

CEN (Комітет з європейської стандартизації, англ. European Committee for Standardization) є ключовим суб'єктом європейської системи стандартизації, що формує науково об'єднані технічні норми для промислових та суспільних секторів, окрім електротехнічного та телекомунікаційного обладнання, які контролюються CENELEC та ETSI. Діяльність CEN ґрунтується на комплексному аналізі ризиків, дослідженнях матеріалів, технологічних процесів та екологічних аспектів, що дозволяє створювати стандарти з високим рівнем наукової достовірності та практичної застосовності. Його сфера охоплює промисловість, будівництво, машини, транспорт, охорону здоров'я, безпеку продукції, пакування та управління ресурсами, а мета полягає у забезпеченні сумісності технологій, підвищенні безпеки продукції, ефективності виробничих процесів та усуненні торговельних бар'єрів у межах ЄС. Членство у CEN включає національні органи стандартизації 34 країн, що дозволяє інтегрувати наукові досягнення та національний досвід у єдиний європейський стандарт, а типи документів EN після прийняття стають обов'язковими для імплементації, надаючи виробникам презумпцію відповідності директивам ЄС, включно з вимогами до маркування СЕ. Таким чином CEN виступає науково-технічним майданчиком, на якому відбувається синтез дослідницьких результатів, інноваційних підходів і практичних потреб промисловості, забезпечуючи інтеграцію наукових знань у стандартизаційні процеси та підтримку конкурентоспроможності європейського ринку.

Таким чином, співпраця України з CEN сприяє не лише інтеграції наукових та промислових стандартів і модернізації нормативної бази, але й підвищенню якості продукції та гармонізації українського ринку з європейським, одночасно забезпечуючи участь українських експертів у формуванні нових європейських стандартів та реалізацію принципів європейського права у сфері технічного регулювання на національному рівні.

З правової точки зору співпраця України з CENELEC відповідає положенням Закону України «Про стандартизацію», нормам Угоди про асоціацію з ЄС та директивам ЄС у сфері електротехнічного обладнання, створюючи юридично об'єднану основу для імплементації європейських стандартів, гармонізації національної нормативної бази та забезпечення

передбачуваності процедур сертифікації і відповідності продукції вимогам європейського права, що сприяє інтеграції українського ринку в єдиний європейський стандартний простір і підвищенню конкурентоспроможності національної електротехнічної продукції. CENELEC (англ. European Committee for Electrotechnical Standardization – Комітет із європейської електротехнічної стандартизації) є ключовим органом ЄС, який розробляє стандарти в галузі електротехніки та електроніки, охоплюючи безпеку обладнання, електричні установки, енергетику, електромагнітну сумісність та інші аспекти, з метою гармонізації електротехнічних норм у країнах ЄС, спрощення торгівлі, підвищення безпеки і сумісності обладнання та створення передумов для отримання CE-маркування.

В Україні з CENELEC співпрацює ДП «УкрНДНЦ», яке забезпечує участь українських експертів у технічних комітетах CENELEC, бере участь у розробці та обговоренні європейських електротехнічних стандартів, а також подає на розгляд свої пропозиції, здійснює переклад, адаптацію та імплементацію стандартів EN та EN IEC як національних ДСТУ EN, що надає їм юридичну силу на території України, забезпечує гармонізацію національних технічних регламентів і нормативних актів з директивами ЄС у сфері електротехнічного обладнання, сприяє спрощенню сертифікації продукції та її виходу на європейський ринок, надає науково-технічну підтримку підприємствам, проводить оцінку відповідності продукції європейським стандартам, готує рекомендації щодо модернізації виробництва та здійснює обмін інформацією з CENELEC, отримуючи проекти нових стандартів і адаптуючи їх до національної практики; з правової точки зору діяльність ДП «УкрНДНЦ» відповідає Закону України «Про стандартизацію», нормам Угоди про асоціацію з ЄС, директивам ЄС у сфері електротехнічного обладнання та принципам гармонізації технічного регулювання, створюючи правову основу для імплементації європейських стандартів, забезпечення відповідності продукції вимогам європейського права, інтеграції українського ринку в єдиний європейський стандартний простір та підвищення конкурентоспроможності національної електротехнічної продукції.

ETSI (англ. European Telecommunications Standards Institute, Європейський інститут телекомунікаційних стандартів) – це європейська організація стандартизації, яка розробляє технічні стандарти для телекомунікацій, інформаційних технологій та електронних комунікацій, охоплюючи мобільний та фіксований зв'язок, радіочастотні технології, мережеву безпеку, інтернет речей, програмне забезпечення та інші аспекти цифрової інфраструктури. Основною метою діяльності ETSI є забезпечення сумісності обладнання, технологій та протоколів у межах єдиного європейського ринку, сприяння інноваціям, безпеці та ефективності цифрових комунікацій, а також підтримка гармонізованих технічних вимог для сертифікації продукції та надання презумпції відповідності директивам ЄС.

В Україні національним органом, що взаємодіє з ETSI, є ДП «УкрНДНЦ», яке забезпечує участь українських експертів у робочих групах та технічних комітетах ETSI, отримує доступ до проектів стандартів та гармонізованих специфікацій, бере участь у їхньому обговоренні та поданні пропозицій, впроваджує стандарти ETSI у вигляді ДСТУ EN / ДСТУ EN ETSI, що надає їм юридичну силу в Україні, сприяє гармонізації національного законодавства у сфері телекомунікацій та цифрових технологій із директивами ЄС, надає науково-технічну підтримку підприємствам та організаціям у питаннях сертифікації, сумісності обладнання та впровадження сучасних цифрових технологій, а також забезпечує обмін інформацією щодо нових технологічних рішень і стандартів ETSI для національної практики.

З правової точки зору співпраця України з ETSI відповідає Закону України «Про стандартизацію», положенням Угоди про асоціацію з ЄС, директивам та регламентам ЄС у сфері електронних комунікацій і цифрових технологій, створюючи юридично обґрунтовану основу для імплементації європейських телекомунікаційних стандартів, гармонізації національної нормативної бази, забезпечення сумісності обладнання та технологій, а також сприяє інтеграції українського цифрового ринку в єдиний європейський стандартний простір, підвищуючи конкурентоспроможність національних телекомунікаційних продуктів та рішень.

Закон України «Про стандартизацію» [11] (стаття 11) визначає, що функції національного органу стандартизації виконує державне підприємство, яке не підлягає приватизації, утворене центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 1163-р. [12] визначено, що функції національного органу стандартизації виконує державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ», www.ukrndnc.org.ua). Закон та розпорядження набрали чинності 03.01.2015 р., тому в Україні до 03.01.2015 р. національним органом стандартизації було Мінекономрозвитку, а з 03.01.2015 р. до сьогодні національний орган стандартизації – ДП «УкрНДНЦ». Законодавством визначено, що до повноважень національного органу стандартизації належить зокрема:

- прийняття, скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів усталеної практики та змін до них;
- підготовка та затвердження програми робіт з національної стандартизації;
- прийняття рішень щодо створення та припинення діяльності технічних комітетів стандартизації, визначення сфери їх діяльності;
- координація діяльності технічних комітетів стандартизації;
- видання, відтворення та розповсюдження національних стандартів, кодексів усталеної практики, змін до них;
- формування та ведення національного фонду нормативних документів;
- складання та ведення каталогу національних стандартів та кодексів усталеної практики.

Відповідно до Закону України «Про стандартизацію» та ДСТУ 1.14:2015 «Національна стандартизація», для організації та виконання робіт з міжнародної, регіональної та національної стандартизації встановлюються чіткі процедури створення, функціонування та розпуску технічних комітетів зі стандартизації. Основні національні стандарти визначають національну термінологію, правила планування, розробки, структурування та випуску стандартів, методи прийняття міжнародних і регіональних стандартів як національних, а також процедурні аспекти діяльності технічних комітетів, що відповідають міжнародним і європейським вимогам та забезпечують всебічну поінформованість усіх зацікавлених сторін щодо процесів стандартизації на національному рівні і надають рекомендації щодо виконання міжнародних зобов'язань України. Роботи з національної стандартизації, що здійснюються ДП «УкрНДНЦ», виконуються відповідно до Закону України «Про стандартизацію» та ключових фундаментальних стандартів, зокрема:

- ДСТУ 1.2:2015 Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації;
- ДСТУ 1.5:2003 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів;
- ДСТУ 1.7:2015 (ISO/IEC Guide 21-1:2005, NEQ; ISO/IEC Guide 21-2:2005, NEQ) Правила і методи прийняття міжнародних і регіональних нормативних документів;
- ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 Кодекс усталених правил стандартизації;
- ДСТУ 1.1:2015 Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів [13].

Кожна директива ЄС має свій український Технічний регламент, 95% змісту якого повністю відповідає європейському. Відповідність регламентів України директивам ЄС наведена у Переліку українських технічних регламентів, прийнятих в рамках зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію України з ЄС (Додаток III) [14]. ДП «УкрНДНЦ» формує та веде єдиний офіційний «Каталог національних стандартів і кодексів усталеної практики» в Україні відповідно до частини 3 статті 24 Закону України «Про стандартизацію». До прикладу, з 1 липня 2025 р. в Україні починають діяти оновлені стандарти якості електроенергії, які передбачають перехід на нові номінальні параметри напруги 230/400В. Це узгоджується зі стандартом ДСТУ EN 50160:2023, що встановлює допустимий діапазон напруги від 207 до 253 В ($\pm 10\%$ від номіналу). Очікується, що впровадження

цих норм покращить якість електропостачання, знизить ризики пошкодження побутових приладів та сприятиме підвищенню енергоефективності.

Крім цього, в ЄС діє низка секторальних організацій, діяльність яких розширює масштаби стандартизації як глобального явища:

- WELMEC (Organization of European national legal metrology services) – Організація законодавчої метрології Західної Європи;
- EUROMET (European Collaboration on Measurement Standards) – Європейське співробітництво з еталонів;
- EOQ (European Organization for Quality) – Європейська організація з якості;
- UN / ECE (United Nations Economic Commission for Europe) – Європейська економічна комісія ООН;
- EA (European Accreditation of Certification) – Європейське співробітництво з акредитації.

Висновки. Перспективи реформування національної системи стандартизації у контексті євроінтеграції проявляються у тому, що на сьогодні щораз більша кількість секторів (електротехніка, машинобудування, будівельні матеріали, харчові продукти, лабораторна діагностика та інші) функціонують виключно за ДСТУ EN. Подальший розвиток національної системи стандартизації передбачає повне приєднання до CEN/CENELEC, пришвидшення процедури адаптації EN в Україні, забезпечення цифрової трансформації стандартів (e-Standards), підвищення ролі бізнесу у процесах стандартизації та завершення відмови від усіх залишків радянської нормативної бази. Таким чином, перехід від ГОСТ до ДСТУ EN є не лише технічним, а й економічним, політичним та правовим процесом, що забезпечує відповідність української продукції європейським вимогам та відкриває шлях до повноцінної інтеграції у внутрішній ринок ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bortnikova M.H., Ruda M.V., Petryshyn N.Ya. Features of Reforming Technical Regulation System in Ukraine. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development*. 2020. Volume 2. Number 1. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2020.01.070>.
2. Soroka L., Ovcharenko O. Ensuring the National Security of Ukraine Through the Standardization of Space Activities DOI: <https://doi.org/10.29202/asl/9/8>.
3. Sasyn H., Dzeha V. Reforming the public administration system in Ukraine in the context of European integration processes. *Philosophy and Governance*. 2024. (1). 11–17. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2024.1.02>.
4. Козін С. М. Діяльність суб'єктів публічного управління у галузі стандартизації, ліцензування та акредитація охорони здоров'я в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Право*. 2024. Т. 2. Вип. 83. С. 248–252. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310039/301414> (дата звернення: 12.09.2025).
5. EU: Product legislation – revision of the New Legislative Framework (NLF). An official website of the European Union. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/new-legislative-framework_en (дата звернення: 12.09.2025).
6. Роз'яснення міністерства економічного розвитку і торгівлі України з питань застосування стандартів, у тому числі в зв'язку зі скасуванням у 2015 році міждержавних стандартів (ГОСТ). Мінекономіки. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=964dd5be-37b3-4738-ab45-2e7ca4677167&title=RoziasnenniaMinisterstvaEkonomichnogoRozvitkulTorgivliUkrainiZPitanZastosuvanniaStandartiv-UTomuChisliVZv'язkuZiSkasuvanniamU2015-RotsiMizhderzhavnikhStandartiv-gost-> (дата звернення: 12.09.2025).
7. Оцінювання відповідності. ДСТУ EN ISO/IEC 17000: 2021. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_en_iso_iec_17000_2021_ocinyuvannya_vidpovidnosti_slozni.pdf (дата звернення: 12.09.2025).
8. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 №124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 12.09.2025).
10. Інфраструктура якості в Україні (стандартизація, технічне регулювання, оцінка відповідності, акредитація, метрологія та метрологічна діяльність). Мінекономіки. 18.09.2023. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail/09768736-6c01-4a40-8a32-1777586060b4?id=3a19516e-e504-47b5-a6bc-c359bb12a0fc&lang=en-GB&title=Ukraine-sAccessionToTheWto&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 12.09.2025).
11. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 №1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> (дата звернення: 12.09.2025).

12. Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації : Розпорядження Кабінету Міністрів від 26.11.2014 №1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
13. ДСТУ системи «Національна стандартизація». URL: <https://restoration.gov.ua/documents/dstu-systemy-naczionalna-standartyzatsiya/> (дата звернення: 12.09.2025).
14. Перелік українських технічних регламентів, прийнятих в рамках зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію України з ЄС (Додаток III). Мінекономіки. URL: <https://me.gov.ua/view/4a515c4c-c878-4457-9663-0652590eddea> (дата звернення: 12.09.2025).

REFERENCES

1. Bortnikova, M.H., Ruda, M.V., & Petryshyn, N.Ya. (2020). Features of Reforming Technical Regulation System in Ukraine. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development*. 2 (1). <https://doi.org/10.23939/smeu2020.01.070> [in English].
2. Soroka, L., & Ovcharenko, O. Ensuring the National Security of Ukraine Through the Standardization of Space Activities. DOI: <https://doi.org/10.29202/asl/9/8> [in English].
3. Sasyn, H., & Dzeha, V. (2024). Reforming the public administration system in Ukraine in the context of European integration processes. *Philosophy and Governance*, (1), 11–17. <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2024.1.02> [in English].
4. Kozin, S.M. (2024). Diialnist subiektiv publicnogo upravlinnia u haluzi standartyzatsii, litsenzuvannia ta akredytatsiia okhorony zdorovia v Ukraini [Activities of public administration entities in the field of standardization, licensing and accreditation of healthcare in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University: series: Law*, 2 (83), 248-252. Retrieved from <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310039/301414> [in Ukrainian].
5. EU: Product legislation – revision of the New Legislative Framework (NLF). An official website of the European Union. Retrieved from https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/new-legislative-framework_en [in English].
6. Roziasnennia ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy z pytan zastosuvannia standartiv, u tomu chysli v zviazku zi skasuvanniam u 2015 rotsi mizhderzhavnykh standartiv (HOST) [Clarification of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine on the application of standards, including in connection with the cancellation of interstate standards (GOST) in 2015]. *Minekonomiky*. Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=964dd5be-37b3-4738-ab45-2e7ca4677167&title=RoziasnenniaMinisterstvaEkonomichnogoRozvitkulTorgivliUkrainiZPitanZastosuvanniaStandartiv-UTomuChisliVZviazkuZiSkasuvanniamU2015-RotsiMizhderzhavnykhStandartiv-gost-> [in Ukrainian].
7. Otsiniuvannia vidpovidnosti. DSTU EN ISO/IEC 17000 [Conformity assessment. DSTU EN ISO/IEC 17000]: 2021. *zakon.isu.net.ua*. Retrieved from https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_en_iso_iec_17000_2021_ocynyuvannya_vidpovidnosti._slovni.pdf [in Ukrainian].
8. Pro tekhnichni rehlementy ta otsinku vidpovidnosti : Zakon Ukrainy vid 15.01.2015 №124-VIII [On technical regulations and conformity assessment: Law of Ukraine from January 15 2015, №124-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> [in Ukrainian].
9. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: Uhoda vid 27.06.2014 [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part: Agreement from June 27 2014]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].
10. Infrastruktura yakosti v Ukraini (2023) (standartyzatsiia, tekhnichne rehuliuвання, otsinka vidpovidnosti, akredytatsiia, metrolohiia ta metrolohichna diialnist) [Quality infrastructure in Ukraine (standardization, technical regulation, conformity assessment, accreditation, metrology and metrological activities)]. *Minekonomiky*. Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail/09768736-6c01-4a40-8a32-1777586060b4?id=3a19516e-e504-47b5-a6bc-c359bb12a0fc&lang=en-GB&title=Ukraine-sAccessionToTheWto&utm.com> [in Ukrainian].
11. Pro standartyzatsiiu: Zakon Ukrainy vid 05.06.2014 №1315-VII [On standardization: Law of Ukraine from June 05 2014 №1315-VII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> [in Ukrainian].
12. Pro vyznachennia derzhavnogo pidpriemstva, yake vykonuie funksiі natsionalnoho orhanu standartyzatsii: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv vid 26.11.2014 №1163-r [On the definition of a state enterprise that performs the functions of a national standardization body: Cabinet of Ministers Resolution from November 26 2014 №1163-p]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2014-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
13. DSTU systemy «Natsionalna standartyzatsiia» [DSTU system «National Standardization»]. *restoration.gov.ua*. Retrieved from <https://restoration.gov.ua/documents/dstu-systemy-naczionalna-standartyzatsiya/> [in Ukrainian].
14. Perelik ukrainskykh tekhnichnykh rehlementiv, pryiniatykh v ramkakh zoboviazan vidpovidno do Uhody pro asotsiatsiiu Ukrainy z YeS (Dodatok III) [List of Ukrainian technical regulations adopted within the framework of obligations under the Association Agreement of Ukraine with the EU (Annex III)]. *Minekonomiky*. Retrieved from <https://me.gov.ua/view/4a515c4c-c878-4457-9663-0652590eddea> [in Ukrainian].

Подано до редакції 15.09.25 р.
Прийнято до друку 27.10.25 р.